

A Fővárosi Ítéletábrla a ... Ügyvédi Iroda (cím; ügyintéző: ... ügyvéd) által képviselt felperes neve (felperes címe) felperesnek - a ... jogtanácsos (alperes címe) által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2017. február 21. napján kelt, 12.G.45.308/2015/19. számú ítélete ellen, a felperes által 20. sorszámmon benyújtott fellebbezése folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéletábrla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg az alperesnek 20.000 (húszezer) forint másodfokú eljárásí költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes módosított kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy az alperessel kötött kölcsönszerződés részét képező Általános Szerződési Feltételek mellékletében lévő 7. pont deviza alapú kölcsönökre vonatkozó rendelkezése a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 tv.) 4. § (1) bekezdése szerinti Általános Szerződési Feltételnek minősül.

A felperes az érvénytelenség megállapításának jogkövetkezményeként kérte az alperest elszámolás adására kötelezni ezzel kapcsolatosan. A felperes a kérelmének alapjául szolgáló körülményként arra hivatkozott, hogy a megállapítás a tulajdonjogának védelme érdekében szükséges amiatt, hogy a teljesítés tőle ne legyen követelhető. A jogmegóvási szükséglet kapcsán hivatkozott a hatályban volt Hpt. 210. § (3) bekezdésébe való ütközésre, illetőleg a hatályban volt és alkalmazandó 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 200. § (2) bekezdése miatt fennálló semmisségre, emellett pedig tisztességtelen feltételként is hivatkozta az általa megjelölt szerződéses rendelkezést. Utalt arra, hogy az ilyen tisztességtelen feltétel alkalmazása az ezzel kapcsolatos, a felek közötti konszenzus hiánya, valamint az erre vonatkozó tájékoztatás elmaradása jogmegóvási szükségletet terem az oldalán.

Az alperes érdemi ellenkérelme a felperes keresetének elutasítására, perköltségekben történő marasztalására irányult. Álláspontja szerint a felperes által támadott szerződéses rendelkezés világos, átlátható. E körben a felperest teljes körűen tájékoztatta. A rendelkezés nem a hitelező javára egyoldalú szerződésmódosítást biztosító lehetőség, hanem meghatározott körülmények esetén való módosulást eredményező klauzula. Hivatkozott arra is, hogy a felek közötti elszámolás megtörtént a jogszabályi előírásoknak megfelelően, ezért utóbb a felperes nem hivatkozhat arra, hogy az elszámolás nem megfelelő, vagy hogy az nem volt teljes körű. Előadta, hogy az állam ellen indítandó pereknek ezen szerződési feltétel nem képezte a tárgyat, ezt akkor sem minősítették egyoldalú szerződésmódosítási lehetőséget biztosító feltételnek. Hangsúlyozta, hogy az elszámolás

kézhezvételét követően a felperesnek lehetősége volt az elszámolást vitatni, azonban erre vonatkozó panaszt nem nyújtott be.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperes részére 15 napon belül 30.000 forint perköltséget.

Tényként állapította meg, hogy a peres felek között 2007. augusztus 28-án kölcsönszerződés jött létre. A kölcsönszerződés egyedi részének utolsó bekezdése tartalmazza, hogy a kölcsönszerződés egyedi része kizárólag az ... számú Általános Szerződési Feltételekkel, illetve annak esetleges módosításával együtt érvényes.

Az Általános Szerződési Feltételek 7. pontja a deviza alapú kölcsön esetére vonatkozóan az alábbiakat tartalmazta.

7. Attól függően, hogy a szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben, hogy állapodnak meg, jelen szerződés törlesztőrészletei fixek vagy változóak, valamint változó törlesztőrészletek esetén a kölcsön törlesztőrészletek az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott tényezők változása alapján vagy forint vagy deviza alapon változnak a jelen Általános Szerződési Feltételekben foglaltak szerint. Törlesztőrészlet különbözetén deviza alapú kölcsön esetén a jelen szerződés szerint számított kamatkülönbözetet és az árfolyam-konverziót is tartalmazó árfolyam-különbözetet forint alapú kölcsön esetén a jelen szerződés szerint számított kamatkülönbözetet kell érteni.

Törlesztő részlet változása deviza alapú kölcsön esetén.

A) DEVIZA ALAPÚ kölcsön esetén a törlesztőrészlet(ek) változása - amennyiben a szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben másként nem állapodtak meg - az alábbi két tényező jelen szerződésben meghatározott időpontokban (mérési időpontok) és mértékében történő változásának függvénye:

- DEVIZA KAMAT (3 hónapos DEVIZA-hitel-kamat Londonban, kivéve EURO esetén Brüsszelben), amennyiben a mérési időpontban érvényes DEVIZAKAMAT a szerződés megkötését megelőző napon érvényes DEVIZAKAMAT-hoz képest változott

- DEVIZA-árfolyam amennyiben a kölcsönszerződés napját megelőző munkanapon érvényes DEVIZA OTP Bank Nyrt. deviza külkereskedelmi vételi árfolyama (a továbbiakban: devizavételi árfolyam) eltér a mérési időpont napját megelőző munkanapon érvényes DEVIZA OTP Bank Nyrt. deviza külkereskedelmi eladási árfolyam 2%-kal növelt értékétől (a továbbiakban: deviza eladási árfolyam).

A finanszírozó vállalja, hogy minden naptári évben megvizsgálja, hogy a gépjármű-finanszírozási piac meghatározó szereplői milyen árfolyam-különbözetet (konverziós költségek) érvényesítenek finanszírozási konstrukciókban.

A finanszírozó kötelezettséget vállal arra, hogy amennyiben a gépjármű-finanszírozási piac meghatározó szereplői közül az általa érvényesített árfolyam-különbözet a legmagasabb, úgy a konverziós költség csökkentése érdekében szerződésmódosító ajánlatot tesz.

Fix törlesztő részletű deviza alapú változó futamidejű kölcsön esetén az Adós által fizetendő törlesztőrészletek összege nem, csak a száma változik, figyelembe véve a felmerült kamatkülönbözetet és az árfolyam-konverziót is tartalmazó árfolyam-különbözetet (törlesztő részlet - különbözetet).

A szerződő felek az egyedi kölcsönszerződésben a vonatkozó üres rész kitöltésével állapodnak meg a devizanemben és az irányadó devizakamatban, ezért a jelen Általános Szerződési Feltételekben a DEVIZA KAMAT és deviza árfolyam helyett az egyedi kölcsönszerződésben meghatározott tényezőket kell megfelelően alkalmazni (behelyettesíteni).

A törlesztő részlet - változás mérése havonta, a havi törlesztő részletek szerződés szerinti esedékességekkor (mérési idő) történik, a törlesztő részlet változásának mértékét a Finanszírozó az alábbi képlet szerint számítja:

Törlesztőrészlet - változás összege = a mérési időpontban esedékes havi törlesztő részletre eső

kamat és árfolyam-különbözet (I.). A mérési időpontban fennálló, még nem esedékes teljes hátralévő tőketartozásra eső árfolyam-különbözet összege (tájékoztató adat) (II.).

$$(I.) = \left[\frac{\text{DEV.ÁRF}(2)}{\text{DEV.ÁRF}(1)} - 1 \right] \times [R + T(1) \times \frac{\text{DEV.KAM}(2) - \text{DEV.KAM}(1) \times 30/30}{100}] + T(1) \times \frac{\text{DEV.KAM}(2) - \text{DEV.KAM}(1) \times 30/360}{100}$$

$$(II.) = \left[\frac{\text{DEV.ÁRF}(2)}{\text{DEV.ÁRF}(1)} - 1 \right] \times T$$

DEV.ÁRF(1) (=DEVIZA ÁRFOLYAM (1)): a DEVIZA OTP Bank Nyrt. deviza külkereskedelmi vételi árfolyama a kölcsönszerződés megkötésének napját megelőző munkanapon

DEV.ÁRF(2) (=DEVIZA ÁRFOLYAM (2)): az DEVIZA OTP Bank Nyrt. deviza külkereskedelmi eladási árfolyam 2%-kal növelt értéke a mérési időpont napját megelőző munkanapon

DEVIZA KAM(1) (=DEVIZA KAMAT (1)): a 3 hónapos DEVIZA-hitel kamatlába Londonban, kivéve EURO esetén Brüsszelben a kölcsönszerződés megkötésének napját megelőző munkanapon

DEV.KAM(2) (=DEVIZA KAMAT (2)): a 3 hónapos DEVIZA-hitel kamtlába Londonban, kivéve EURO esetén Brüsszelben a mérési időpontot megelőző esedékesség előtti munkanapon.

R: a mérési időpontban esedékes havi törlesztőrészlet összege

T: a mérési időpontban fennálló teljes, még esedékessé nem vált hátralévő tőketartozás összeget

T(1): a mérési időpontot megelőző esedékességgel fennálló teljes, még hátralévő tőketartozás összege.

A törlesztőrészlet-változás elszámolása fentiek szerint naptári negyedévenként történik törlesztőrészletkülönbözet-elszámoló levél és készpénzáttutalási megbízás (továbbiakban csekk) megküldésével. Negyedéves elszámolásra az adott negyedév esedékes törlesztőrészleteire eső törlesztőrészlet-különbözetek (kamat- és árfolyamkülönbözet) kerülnek [(I.) képlet]. Ezen túlmenően a törlesztőrészlet-különbözet elszámolása értesítésében tájékoztató adatként feltüntetésre kerül a teljes hátralévő, még esedékessé nem vált tőketartozásra eső, az elszámolási időszak alatt bekövetkezett árfolyamváltozás következtében felmerült árfolyamkülönbözet összege is [(II.) képlet], mely árfolyamkülönbözet összege kizárólag a futamidő vége előtti bármely okból történő szerződésmegszűnés esetén válik egy összegben esedékessé.

Amennyiben a törlesztés az eredeti fizetési ütemezésnek megfelelően történik, és a kölcsönszerződés a futamidő vége előtt nem szűnik meg, úgy a (II.) képlet szerint számított, a hátralévő tőketartozásra eső árfolyamkülönbözet naptári negyedévente kerül átszámításra. A jelen kölcsönszerződés megkötését megelőző munkanapon érvényes DEVIZA OTP Bank nyrt. külkereskedelmi devizavételi árfolyama és az ugyanezen időpontban érvényes 3 hónapos DEVIZA hitelkamatlába Londonban - kivéve EURO esetén Brüsszelben - százalékos mértékét a jelen kölcsönszerződés Fizetési ütemezés melléklete tartalmazza.

Szerződő felek megállapodnak abban, hogy a jelen szerződés szerint számított törlesztőrészlet-különbözet összege csak abban az esetben kerül naptári negyedévente elszámolásra, ha annak még el nem számolt összege összesen a 2000 FT-ot eléri.

Fentiek szerinti törlesztőrészlet-változás külön értesítés, illetve külön elfogadás nélkül is Szerződő felek által meghatározottnak és elfogadottnak minősül.

Megállapította az elsőfokú bíróság azt is, hogy a szerződéssel kapcsolatosan a felülvizsgált elszámolás megtörtént, azt a felperes átvette, panaszt ellene nem nyújtott be.

Az ítélete indokolásában kifejtette, hogy mivel a kereseti kérelem nem érvénytelenség megállapítására irányul, ezért a Ptk. 239/A. § (1) bekezdésében foglaltak nem alkalmazhatók, hanem a Pp. 123. § (2) mondatában írtak szerinti megállapítási kereset konjunktív feltételeinek fennállta esetén volt a felperesnek lehetősége a perbeli kereset előterjesztésére. Az elsőfokú bíróság

a feltételek fennálltának vizsgálata során arra a következtetésre jutott, hogy a kért megállapítás nem szükséges a felperes jogainak alperessel szemben való megóvása érdekében. A DH1 tv. 4. § (1) bekezdése értelmében az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés vonatkozásában vélelmezni kell, hogy tisztességtelen az annak részét képező egyoldalú kamatemelést, költségemelést, díjemelést lehetővé tévő szerződéses kikötés - az egyedileg megtárgyalt feltétel kivételével - tekintettel arra, hogy az nem felel meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és az arányosság, az átláthatóság, a felmondhatóság és a szimmetria elvének. A felperes a keresetében annak megállapítását kérte, hogy a jogszabállyal megállapított tisztességtelenség fennálltára vonatkozó vélelem kiterjed az általa hivatkozott szerződéses feltételre is.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a vélelem fennálltának rögzítésére irányuló kereseti kérelem az alperestől való felperesi jogok megóvása érdekében nem szükséges. A felperesnek a jogvédelemre más megfelelő eszköz áll a rendelkezésére, a Ptk. 239/A. § (1) bekezdése alapján kérheti a tisztességtelennek állított szerződéses rendelkezés érvénytelenségének a megállapítását. Álláspontja szerint az elszámolás teljesítésére való kötelezés sem lehet a bíróság, csupán a felügyeleti szerv hatásköre azzal, hogy a bíróságnak csak arra van lehetősége, hogy az elszámolási kötelezettség fennálltára vonatkozó megállapítást tegyen. Mindemellett megjegyezte az elsőfokú bíróság, hogy a felperesi kereseti kérelem érdemben való vizsgálata esetén sem lenne megalapozott. A felperes által állított rendelkezés ugyanis nem vonható a DH1 tv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott egyoldalú módosítás lehetőségét biztosító szerződéses rendelkezések körébe, mivel ilyenek a meghatározott körülmények esetén bekövetkező automatikus módosulás kikötése nem minősül.

Az ítélet elleni fellebbezésében a felperes elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az alperes keresete teljesítését, másodlagosan pedig az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára történő utasítását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, ami lényeges eljárási szabálysértés és az ítélet megalapozatlanságát eredményezi.

Fellebbezésében a továbbiakban idézte az általa vitatott szerződéses feltételt, majd pedig kifejtette, hogy az árfolyamváltozásból eredő kockázat tulajdonképpen egy költség, amelyet az alperes a felperesre hárított. A banknál ugyanis ilyen kockázat fel sem merült, a bank azt nem fizette tovább harmadik személy irányába, hanem a felperesi befizetések nála eredményként jelentkeztek, ezért az kizárólag költségként értelmezhető. Mivel pedig az alperes nem igazolta, hogy részéről bármilyen kockázat fennállt volna, ami teljesítéssel is járt, az állapítható meg, hogy az alperes egy nem létező szolgáltatásért kért díjat, csakúgy, mint az árfolyamrész alkalmazásánál. Hivatkozott rá, hogy a Ptk. 240. §-a értelmében a szerződésmódosítás nem egyoldalú aktus, hanem a felek olyan szerződése, amellyel a korábbi megállapodásukat közös akarattal módosítják.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását és a felperes perkielégben történő marasztalását kérte. Hangsúlyozta, hogy a felperes kereseti kérelme a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset volt, melynek vonatkozásában az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a feltételei nem állnak fenn.

Kitért arra is, hogy a felperes kereseti kérelme érdemben is alaptalan volt, ekörben hivatkozott a DH1 tv. 4. § (1) bekezdése kapcsán arra, hogy miután az alperes által a Magyar Állam ellen indított per jogerősen befejeződött, a felperes az általa támadott szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítását, illetve annak megállapítását, hogy a támadott kikötés a fenti jogszabályhely szerint kikötésnek minősül, a bíróságtól már nem kérheti. Az ÁSZF 7. pontja egyébként sem tartalmaz egyoldalú szerződésmódosításra lehetőséget biztosító rendelkezést.

A fellebbezés az alábbiak szerint nem alapos.

Az elsőfokú bíróság a szükséges és egyben elégséges körben a bizonyítást lefolytatta, a bizonyítékokat egyenként és összességükben is helyesen, okszerűen a Pp. 206. § (1) bekezdésének megfelelően értékelve helyes tényállást állapított meg és érdemben is helyes jogi következtetésre jutott.

A felperes a fellebbezésében alaptalanul hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság az indokolási kötelezettségének ne tett volna eleget. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét azért utasította el, mert álláspontja szerint nem álltak fenn a megállapítási kereset előterjeszthetőségének Pp. 123. §-a szerinti feltételei, ekörben az ítélete részletes indokolást tartalmaz. A felperes a fellebbezésében ezzel kapcsolatban semmilyen észrevételt nem tett, a fellebbezés nem sérelmezte az elsőfokú bíróság ezen megállapítását. A kifejtett jogi álláspontja okán az elsőfokú bíróságnak nyilvánvalóan nem kellett részletesen indokolnia, hogy egyébként érdemben miért nem megalapozott a felperes keresete.

A Pp. 123. §-ában abban az esetben teszi lehetővé megállapítási kereset előterjesztését, ha a kért megállapítás a felperes jogainak az alperessel szemben való megóvása végett szükséges és a felperes a jogviszony természeténél fogva a kötelezettség lejártának hiányában vagy valamely más okból teljesítést nem követelhet. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a perbeli esetben a megállapítási kereset konjunktív jogszabályi előfeltételei nem állnak fenn. A felperes a keresetében annak megállapítását kérte, hogy az ÁSZF 7. pontjában foglalt szerződéses rendelkezés a DH1 tv. 4. § (1) bekezdése szerinti kikötést is tartalmazó általános szerződési feltételnek minősül. Indokolásként azt adta elő, hogy a rendelkezés nem világos, nem egyértelmű, nem átlátható, abból a felperes oldalán a fizetési kötelezettség módosulása nem mérhető fel. Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság azt, hogy a felperes a Ptk. 239/A. § (1) bekezdése alapján kérhette volna az általa hivatkozott és tisztességtelennek állított szerződéses rendelkezés érvénytelenségének a megállapítását és az ehhez kapcsolódó jogkövetkezmények levonását is. Ebből következően a felperes jogvédelme nem tette szükségessé a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset előterjesztését, a jogai megóvása érdekében a szerződéses rendelkezés érvénytelenségének a megállapítását kérhette volna. A konjunktív feltételek bármelyikének hiánya a kereset - érdemi vizsgálat nélküli - elutasításához vezet. Mivel a kereset érdemi vizsgálatának nem volt helye, a felperes fellebbezésében írt érvelése a megállapítási kereset elbírálása szempontjából nem releváns.

Mindezekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét - utalva annak helyes indokaira - a Pp. 254. § (3) bekezdése értelmében helybenhagyta.

A felperes a Pp. 239. § és 78. § (1) bekezdése alapján viseli a másodfokú eljárásban felmerült saját költségeit, egyúttal köteles az alperes perköltségének megfizetésére. Az ügyvédi munkadíj összegéről a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével az ítéletábra a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1), (3), (5) és (6) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2017. november 8.

. Senyei György s.k.
a tanács elnöke

. Bicskei Ildikó s.k.

. Ócsai Beatrix s.k.

előadó bíró

bíró

A kiadmány hiteléül: